

DIN CUJ./ DERES REF: BEAIVI / DATO:
PLAN-20/00877-258 28.06.2023
MIN CUJ / VÅR REF: ASSEMEANNUDEADJI / SAKSBEHANDLER:
23/3175 Elina Hakala

Tromsø kommune
Postboks 6900
9299 TROMSØ

Uttalelse til kommuneplanens arealdel for Tromsø kommune

Vi viser til deres brev av 26.04.2023 angående høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel for Tromsø kommune. Sametinget viser også til vårt innspill til oppstart av planarbeidet datert 07.10.2021.

Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur – reindrift

Konsekvensutredning

I innspill til oppstart av kommuneplanarbeidet, har Sametinget understreket at samlede virkninger av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistrikt skal vurderes. Sametinget registrerer at det er skrevet et kort avsnitt i *Vedlegg 8 Konsekvensutredning kriterier og samlet om planens konsekvenser for de direkte berørte reinbeitedistriktene:*

6.14 Reindrift

Det er ingen forslag som fremstår som i direkte konflikt med reindriftingsinteresser, men i enkelte tilfeller berøres viktige flyttleier og beiteområder. Det er viktig at konsekvensene og eventuelle avbøtende tiltak utredes i samråd med reindriftingsnæringa. Utbyggingsområdet på Breivikeidet og ny næringsetablering i eksisterende masseuttak i Kattfjorden kan berøre reindriftingsinteresser.

Sametinget mener dette ikke er en tilfredsstillende vurdering av planens samlede konsekvenser for berørte reinbeitedistrikter. Reindriftings driftsform gjør næringen svært arealavhengig, noe som har sin bakgrunn i marginale beiteområder og reinens behov for ulike sesongbeiter og flyttleier mellom dem. I planbehandlingen skal virkningene for reindriftings areal- og ressursgrunnlag vurderes. Sametinget mener mangel på en helhetlig vurdering er særlig bekymringsverdig når vi samtidig ser at innen de enkelte distrikt vil det være flere tiltak som berører flyttveier samt at enkelte reinbeitedistrikt i Tromsø kommune allerede er sterkt belastet med eksisterende tiltak og må tilpasse seg til en konstant voksende storby.

Sametingets planveileder påpeker at inngrep vil kunne ha direkte konsekvenser for arealgrunnlaget, men at det helhetlige bildet også må ivaretas. Reindrifas driftsform med kalvings-, beite- og trekkområder med viktige passasjer i terrenget, er et gjensidig og samlet system som kan falle sammen ved inngrep. Reinen vil unngå områder med inngrep og aktivitet, og noe som vil innskrenke dets muligheter for bruk av et større område enn selve det konkrete fysiske inngrepet. Dette innebærer at de indirekte og regionale effektene ofte kan være minst like alvorlige som de lokale og direkte virkningene. Det er derfor avgjørende at virkningene for hele driftssystemet blir vurdert ved planer og tiltak.

Sametingsmelding om Areal og miljø er Sametingets vedtatte areal- og miljøpolitikk. Meldingen slår fast at mangel på beskrivelse av en samlet belastning av eksisterende og nye planer og tiltak for det enkelte reinbeitedistrikt vil være en selvstendig innsigelsesgrunn for Sametinget.

Med hjemmel i plan og bygningsloven §5-4 og med hensyn til sikring av naturgrunnlaget til samisk kultur og næringsutøvelse fremmer Sametinget innsigelse mot kommuneplanen for Tromsø kommune. Sametinget ber om at kommunen gjør en vurdering av samla belastning av planer og tiltak innenfor hver av de berørte distriktene før vedtak av planen. Vi ber om at en slik vurdering også vektlegger samisk tradisjonell kunnskap.

Nye arealformål som berører flyttelei til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt

B18 – Nordre Vågenes, boligareal

Det foreslås tilrettelagt for 8 nye bolighus i et område nær Skittenelv skole og barnehage. Tiltaket ligger tett inntil flyttelei for rein. Flytteleien er brukt i tilknytning til pramming av rein og henger sammen med et gjerdeanlegg lenger sør. Konsekvensutredningen opplyser at rein kan bli noe forstyrret i forbindelse med driving av reinen ned til samlingsplass på nedsiden av fylkesveien. Både gjerdeanlegget, samlingsområdet nedenfor fylkesveien og flyttelei er angitt som hensynssone for reindrift, H520_12.

Sametinget mener at det er svært uheldig at det planlegges et område for boligbygging så tett inntil en etablert flyttelei. Passasjen mellom bebyggelse og over fylkesveien vil kunne være trang og vanskelig å manøvrere ved reinflytting. Sametinget mener avklaring av hvordan flytteleia blir påvirket av tiltaket kan ikke overlates til detaljreguleringsfasen.

Med hjemmel i plan og bygningslovens §5-4 og med hensyn til sikring av naturgrunnlaget til samisk kultur og næringsutøvelse fremmer Sametinget innsigelse mot arealformål B18. Sametinget ber om at området tas ut av planen.

NÆ 135 Leirbakken Vest, næringsareal

Det allerede etablerte næringsområdet i Leirbakken ønskes utvidet både i retning nord og vest. Tiltaket ligger delvis inn i ei registrert flyttelei for rein. Konsekvensutredningen opplyser at alternativ flyttelei sannsynligvis vil være øst for eksisterende næringspark og i liten grad bli berørt av planen, men at dette må avklares med reindriften. Flyttelei er angitt som hensynssone for reindrift, H520_31.

Sametinget mener at den planlagte utvidelsen og ulempene den skaper for flytteleia bør sees i sammenheng med andre planer og tiltak innenfor det berørte reinbeitedistriktet. Sametinget mener avklaring av status for flytteleia og hvordan flytteleia blir påvirket av tiltaket ikke kan overlates til detaljreguleringsfasen.

Sametinget fremmer en merknad og ber om at det vurderes nærmere hvordan reinens flytteleier og trekkmuligheter er ivaretatt i området før vedtak av planen, jf. innsigelse mot konsekvensutredning ovenfor. Sikring av flytteleia gjennom detaljregulering av området må også presiseres i planbestemmelsene.

NÆ88 Næringsvirksomhet, fremtidig.

Tiltaket er ikke konsekvensutredet. Ifølge kommuneadministrasjonen (31.5.2023) er arealet tiltenkt fritid/turisme. Området ligger midt i flyttelei som er angitt som hensynssone for reindrift, H520_1.

Ifølge reindriftingslovens bestemmelse under §22 kan ikke reindriftings flyttelei stenges. Sametinget mener at foreslått NÆ88 vil kunne stenge flytteleien. I og med at tiltaket heller ikke er konsekvensutredet mener vi at det ikke foreligger tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å tillate tiltaket.

Med hjemmel i plan og bygningslovens §5-4 og med hensyn til sikring av naturgrunnlaget til samisk kultur og næringsutøvelse fremmer Sametinget innsigelse mot areaformål NÆ88.

Vi ber at området tas ut av planen og at det vurderes hvordan man best ivaretar flyttleia med hensyn til eksisterende bebyggelse på stedet.

Nye arealformål som berører flyttelei til Sállir/Kalvøy reinbeitedistrikt, Sør-gruppen

AKV2 Kattfjord/Nordfjordbton, industriformål, landbasert akvakultur

Det foreslås etablert et oppdrettsanlegg på land til et eksisterende, men nå nedlagt masseuttak. Masseuttaket ligger i ei flyttelei. Konsekvensutredningen viser til at i den gjeldende reguleringsplanen for masseuttaket er det funnet løsninger som regulerer forholdet mellom flytting av rein og massedeponiet. KU legger til grunn at lignende løsninger bør være mulig å finne for driften av akvakulturanlegget. Flyttelei er angitt som hensynssone for reindrift, H520_21.

Sametinget mener at tiltaket med landbasert akvakultur er av en annen art enn masseuttak og massedeponi som området nå er regulert til. Eventuelle faste installasjoner på området, som skissert i konsekvensutredningen, vil begrense bruken av arealet betydelig. Samtidig er flytteveien i området en flaskehals fra et årstidsbeite til annet. Kortvarig stans av driften som foreslått i KU, vil etter vårt syn ikke være et tilstrekkelig avbøtende tiltak. Det vil også måtte tas hensyn til i utforming av anlegget slik at en passasje for rein sikres.

Sametinget fremmer en merknad og ber om at sikring av flytteleia gjennom detaljregulering av området presiseres i planbestemmelsene.

ABA44 Kaldfjord Ordalen, massedeponi

I området ligger det et eksisterende masseuttak som i det siste ikke har vært i drift på grunn av liten etterspørsel. Det går ei flyttelei gjennom grustaket. Konsekvensutredningen påpeker at driften av massedeponi vil gi omtrent like forstyrrelser som driften av grustaket tidligere, men at aktiviteten må avklares og samordnes med reinbeitedistriktet. Flyttelei er angitt som hensynssone for reindrift, H520_11.

Sametinget viser til vår innsigelse om manglende vurdering av samla belastning av planer og tiltak til berørte reinbeitedistrikter. I planbestemmelsene for området ABA44 er det satt krav om detaljregulering. Sametinget mener at det mangler en avklaring av hvordan driften av massedeponiet samordnes med ivaretagelse av flyttleia.

Sametinget fremmer en merknad og ber om at sikring av flytteleia gjennom detaljregulering av området presiseres i planbestemmelsene.

Arealformål for fritid/turisme

Sametinget registrer at det er foreslått enkelte nye områder til reiseliv og turisme.

FTU 8 Arctic Village, fritids- og turistformål omfatter utbygging av konferansesenter, restaurant og ishotell. Det er forespeilet i sin helhet om lag 100 utleieobjekter med helårsdrift i området. Konsekvensutredningen påpeker at tiltaksområdet ikke er i reinbeiteområdet. Allikevel kan det ifølge KU forventes kraftig økning av ferdsel i det omkringliggende området, som sannsynligvis vil virke forstyrrende på rein.

Sametinget ser behov for å se på utvikling av reiselivsnæringa i Breivikeidet mer samlet sett enn det fremlagte forslaget gjennom kommuneplanens arealdel gjør nå. Sametinget har tidligere i dette brevet reist innsigelse mot **NÆ88** med hensyn til ivaretagelse av flytteleien gjennom området. Sametinget har i februar 2023 også gitt en kritisk uttalelse til etablering av anlegg for hundekjøring på gnr/bnr 130/2 med hensyn til eventuelle forstyrrelser av flytteleia. Kommuneadministrasjonen opplyser (31.05.2023) at tiltakshaver har meldt om at de kommer med en ny søknad for tiltaket i løpet av sommeren 2023.

Vi mener det er beklagelig at forslaget om hundegård samt eksisterende anlegg for reinturisme i samme området ikke er synliggjort i kommuneplanen. Samlet sett vil aktivitet i disse anleggene kunne endre bruken av området i Breivikeidet betydelig. Dette vil også kunne medføre betydelige ulemper for Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt, som har dette som vårbeiteland. En bit-for-bit-utbygging gjennom dispensasjoner vil ikke gagne en målsetting om en helhetlig og styrt utvikling av området.

Vi viser til vår innsigelse med hensyn til manglende konsekvensutredning for planens samlede konsekvens for berørte reinbeitedistrikter tidligere i dette brevet. Sametinget forbeholder seg retten til å fremme innsigelse mot **FTU8 Arctic Village** dersom konsekvensutredningen viser at den samla belastningen for Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt i dette området blir for stort.

Høsten 2022 var en dispensasjonssøknad for etablering av permanente hundeløyper ved Tromsø Villmarkssenter på høring. Sametinget var kritisk til at dispensasjon innvilges med hensyn til sikring av naturgrunnet for samisk kultur og næringsutøvelse. Sametinget ba om at anlegget for Tromsø Villmarkssenter inklusive forslaget til permanent løype tas inn i kommuneplanens arealdel med tilhørende konsekvensutredning. Anlegget ligger midt i hensynssone for reindrift H520_23.

Sametinget registrerer at Tromsø Villmarkssenter nå er tegnet in på kommuneplankartet som **NÆ125, Næringsvirksomhet nåværende**. Sametinget hadde gjerne sett at de omsøkte løypene kom inn i planen gjennom ordinær behandling som nytt tiltak med tilhørende konsekvensutredning. Det ville gitt et mer helhetlig bilde av utviklingen av området og hvilke konsekvenser virksomheten gir for andre brukere av området. Eventuelle videre utviklingsbehov ville da også kunne vært drøftet gjennom konsekvensutredning og planavklaring. Dersom tiltak søkes som dispensasjon i ettertid, vil Sametinget stille seg kritisk til en slik fremgangsmåte.

Samiske kulturminner

Kulturminner i LNFR-områder.

Sametinget gjør kommunen oppmerksom på at flere av områdene for spredt bebyggelse i LNFR-områder ikke er undersøkt i forhold til automatisk fredete samiske kulturminner. Det er stort potensiale for funn av uregistrerte automatisk fredete samiske kulturminner. Vi minner derfor om at i områder hvor forholdet til kulturminner og kulturmiljø ikke blir endelig avklart på kommuneplannivå eller hvor det ikke stilles krav til reguleringsplan, må det derfor utarbeides tydelige retningslinjer som sørger for at det innhentes uttalelse fra kulturminnemyndighetene før tiltak i disse områdene blir gjennomført, jf. kulturminneloven § 8 første ledd (mindre private tiltak) og kulturminneloven § 9 (offentlige og større private tiltak). Dette gjelder både utbyggingsområder og LNFR-områder. Vi kan ikke se at slike retningslinjer er nedfelt i planbestemmelsene, og ber om at kommunen gjør det før vedtak av planen.

H570_312 Finnheia, Kvaløya

Sametinget ber om at hensynssonen endres fra hensynssone kulturmiljø til hensynssone automatisk fredete kulturminner (båndleggingssone). Vi ber også om at avgrensning av hensynssonen avsettes i tråd med lokalitetsavgrensningen i Riksantikvarens sentrale kulturminnedatabase *Askeladden*.

Eidhaugen, Kvaløya:

Sametinget ber om at gamle boplasslokalitetene ID 270492 og ID 270519 legges ut til hensynssone automatisk fredete samiske kulturminner (båndleggingssone), med hensynssone

kulturmiljø mellom lokalitetene. Dette er lokaliteter som ligger tett ved boligbebyggelsen og i et mye brukt turområde.

Romssavággi / Tromsdalen

Sametinget ber om at Romssavággi /Tromsdalen legges ut som hensynssone automatisk fredete samiske kulturminner (båndleggingssone) rundt de enkelte kulturminnelokalitetene og hensynssone kulturmiljø i området mellom dem på strekningen mellom bommen ved Turistveien og til og med Dalheim. Området sammenfaller i kart med hensynssone friluftsliv. Sametinget mener det er viktig at kulturminne- og kulturlandskapsverdiene blir ivaretatt i og med at området skal formidles og tilrettelegges.

Oppsummering

Sametinget fremmer innsigelse mot kommuneplanens arealdel for Tromsø kommune, både mot enkelte arealformål, men også på grunn av mangelfull utredning av planens samlede konsekvenser for berørte reinbeitedistrikter. Sametinget fremmer også merknader, og ber om at kommunen følger opp våre forslag.

Sametinget er åpen for dialog med Tromsø kommune og stiller gjerne til et drøftingsmøte om innsigelsene og merknadene dersom kommunen ønsker dette.

Dearvuodaiguin / Med vennlig hilsen

Andreas Stångberg
juogushoavda / seksjonssjef

Elina Hakala
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur. /

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga